

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

בפני כבוד הרשם הבכיר ראמי נאסר

התובע: דניאל זכאי

ע"י עוה"ד רפי רפאלי

נגד

הנתבע: אבירם אדרי

ע"י עוה"ד אברהם קורקוס

פסק דין

1
2 עניינה של תביעה כספית זו בתשלום פיצויים בגין לשון הרע שפרסם הנתבע ביחס
3 לתובע ברשת ה"וואטסאפ". הנתבע אינו חולק על עצם הפרסום, אולם הוא טוען, כי
4 אין בפרסום הנטען משום לשון הרע ואף עומדות לו ההגנות הקבועות בחוק.

רקע והתביעה שלפניי :

1. התובע הוא מתווך נדל"ן במקצועו, ועובד כשומר בגן ילדים בנהריה כעבודה נוספת.
2. הנתבע עוסק בתיווך וייעוץ נדל"ן ועובד כעצמאי במשרד "תיווך ברוש" בנהריה.
3. הצדדים הם חברים בקבוצת "וואטסאפ" בשם "מתווכי נהריה", המכילה כ- 60 מתווכים הפעילים בקבוצה (ראה עדות התובע בשורות 26-27 בעמ' 7 לפרוטוקול).
4. ביום 16.08.2018 רשם מתווך המשתתף בקבוצה, מידע על נכס בשכונה העתידה להיבנות בנהריה בשם "יצחק שמיר". התובע טוען, כי לא ידע לאיזו שכונה הכוונה, לכן שאל בתמימות היכן נמצאת השכונה והנתבע הגיב בלעג "ליד בן גוריון". משכך, התנהלה השיחה הבאה בין שני הצדדים בקבוצת הוואטסאפ:
- "אבירם! אל תגיב לשום הודעה שלי!, רק לחברים מותרת תגובה ואתה לא!",
- "חפש מי אזיין אותך ינוכל",
- "חכה חכה",
- "תיזהר שלא אבוא אליך לגן הילדים, אני יכניס אותך לארגז חול".

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

5. עקב הפרסום הנ"ל הגיש התובע תלונה במשטרה בגין האיומים שהופנו כלפיו.
6. התובע טוען, כי הנתבע פרסם פרסום המהווה לשון הרע בכוונה לפגוע בו ובמשלח ידו ועל כן הוא זכאי לפיצוי סטטוטורי הקבוע בסעיף 7א לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע").
7. לטענת התובע, האמירות של הנתבע "ליד בן גוריון" מסתתר בהן לגלוג המצטרף לשאר הביטויים המכוונים עבורו.
8. עוד טוען התובע, כי הדברים שכתב הנתבע: "חפש מי אזיין אותך ינוכל" מהווים פרסום שמטרתו היא להשפיל את התובע בעיני הקבוצה, לעשותו מטרה לשנאה, ולגרום לבזו כלפיו וללעג. נוסף לכך, טוען התובע כי הנתבע הפר הוראות החוק, עת כינה אותו "נוכל", כאשר ידוע לנתבע כי תכונה כזו מהווה מכת מוות למי שעוסק בתיווך, אשר במצב כזה מתווכים החוששים מרמאות לא משתפים פעולה ולא יוזמים עסקאות, דבר הגורם להפסקת פניות למתווך והתמוטטות לעסקו. התובע ממשיך וטוען כי תיאור התובע כ- "נוכל" בקבוצת מתווכים של נהריה, בעיר קטנה שכולם מכירים אחד השני, פוגע במשרת התובע, עסקו ומקצועו.
9. לפי כתב התביעה, הנתבע פגע גם במשרתו המשינית של התובע, איים עליו להגיע למקום עבודתו ולתקוף אותו, אמירות אשר נועדו להשפיל את התובע לשמו לבזו וללעג.
10. התובע טוען כי נגרמו לו נזקים עקב אמירות אלו, לטווח ארוך אותם אין הוא יכול לאמוד בשלב זה, המהווים פגיעה במשרתו ופרנסתו ועל כן מבקש פיצויים בסך 75,000 ₪.
- תמצית טענות ההגנה של הנתבע :**
11. לפי כתב ההגנה, הנתבע חבר בקבוצת וואטסאפ בשם "מתווכים נהריה", אשר מטרתה קידום וביצוע עסקאות בתחום הנדל"ן. לטענת הנתבע, האווירה השוררת בקבוצה היא אווירה חברית בליווי הלצות והתבדחויות, דבר שבא על ידי ביטוי מתגובת התובע להודעתו הראשונה של הנתבע תוך שימוש בהודעות ציווי, מעליבות ופוגעניות לעיני כל חברי הקבוצה.
12. הנתבע טוען כי תגובותיו נרשמו בשעת כעס ובסערת רגשות לאור הודעות התובע, וכתוצאה מכך הנתבע לא הפעיל מחשבה רבה ובלהט הדברים רשם את ההודעה, ובכל מקרה שמדובר בדברים שנאמרו בשעת כעס, בית המשפט לא ייטה לראות בדברים אלו משום לשון הרע.

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

13. הנתבע טוען עוד, כי מדובר "בפגיעה מזערית" מאחר והודעתיו חוסים תחת הגנת "זוטי דברים" מכוח סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע.

14. לטענת הנתבע, בהודעה אשר נשלחה על ידו יש עניין ציבורי ממשי וכי עומדת לו הגנת תום הלב ואמת דיברתי.

15. הנתבע הוסיף, כי כחודש לאחר ההתכתבות בין הצדדים, פרסם התובע שתי הודעות בקשר לבלעדיות על נכסים מסוימים, כאשר בפועל לא הייתה לתובע בלעדיות חוץ מתקופה קצרה, והדבר מהווה פעולה המנוגדת להוראות חוק המתווכים במקרקעין, התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המתווכים").

16. הנתבע הכחיש גם את הנזקים להם טען התובע בכתב תביעתו וביקש לדחות את התביעה.

דיון והכרעה:

כללי

17. השאלה העומדת לדיון היא - האם הדברים שהטיח הנתבע בתובע, כפי שנרשמו בקבוצת הוואטסאפ של מתווכים בעיר נהריה, מהווים עילה לחיוב הנתבע בעולות לשון הרע, כאשר קו התפר שבין אמירות שיש בהן להעליב ולפגוע אשר אינן עולות לכדי לשון הרע, לבין אמירות שהן בגדר "לשון הרע" הינו דק מאוד ותלוי בנסיבות של כל מקרה לגופו.

18. אקדים אחרית לראשית ואומר, כי לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים בכתב ובעל פה לכלל החומר שהוגש לתיק והוצג לפניי, וכן לאחר שהתרשמתי מהצדדים והעדים באופן ישיר ובלתי אמצעי ובחנתי טענות וסיכומי ב"כ הצדדים המלומדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין התביעה **להתקבל באופן חלקי**. להלן נימוקיי.

19. הואיל ומדובר בתביעה בסדר דין מהיר, פסק הדין היה אמור להיות מנומק בתמצית כמצוות תקנה 214 טז(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. יחד עם זאת, מצאתי בנסיבות העניין צורך להרחיב את הנימוקים, אם כי התמקדתי בטענות העיקריות של שני הצדדים.

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

20. מטעם התובע הוגש תצהיר התובע ושלושה תצהירים נוספים של מר זאב דרפער, גב' עדי משה ומר אסף זורע; ומטעם הנתבע הוגש תצהיר הנתבע ותצהירו של מר משה יעקב. שני בעלי הדין והעדים מטעם הצדדים נחקרו לפניי בחקירה נגדית, למעט עד התובע מר אסף הזורע ובשל כך הוצא תצהירו מתיק בית המשפט.

21. גדר המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בשלוש שאלות עיקריות אלה:

א. האם יש באמור בהודעות הוואטסאפ משום פרסום לשון הרע של הנתבע ביחס לתובע;

ב. אם יקבע שכך הוא הדבר - האם עומדות לנתבע הגנות כלשהן מפני תביעה בעילת לשון הרע;

ג. אם יקבע שלא - מהו הסעד לו זכאי התובע בעקבות הפרסום;

להלן אדון בשאלות הנ"ל לפי סדרן.

המסגרת הנורמטיבית

22. ככלל, חוק איסור לשון הרע מאזן בין חופש הביטוי לבין הזכות לכבוד ולשמו הטוב של האדם. היקף ההגנה שתינתן לכל אחת מהזכויות, הזכות לשם טוב מחד גיסא וחופש הביטוי, מאידך גיסא, תלוי בהקשר בו מתנגשות הזכויות וקיומם של אינטרסים ציבוריים וערכים רלבנטיים נוספים באותו הקשר. הביטוי הפוגע לא ייבחן רק על פי פירוש המילים המדויקות בהן נעשה שימוש, אלא גם על רקע הנסיבות החיצוניות הרלבנטיות להתבטאות שבמחלוקת (ראו: תא"מ (חי') 13361-12-18 **אביעד זגה נ' נופר רבון** (10.07.2019) והאסמכתאות המצוטטות שם).

23. החוק מגדיר כי פרסום לשון הרע יכול להוות עוולה אזרחית בנזיקין, בפרסום לאדם אחד או יותר, שיכולה לזכות את האדם הנפגע בפיצויים, ולעתים אף להיחשב כעבירה פלילית, בפרסום בכוונה לפגוע, לשני בני-אדם או יותר, שעונשה עד שנת מאסר.

24. ברע"א 751/10 **פלוני נ' אילנה דיין-אורבך** (08.02.2012) התווה כב' השופט י' עמית את "תרשים הזרימה" בתביעת לשון הרע כדלקמן: "בשלב הראשון נבחנת השאלה אם הביטוי מהווה לשון הרע על פי אחת מארבע החלופות בהגדרה על פי סעיף 1 לחוק, והאם מתקיים יסוד הפרסום כמשמעותו בסעיף 2 לחוק. רק אם התשובה חיובית, עוברים לשלב הבא

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

- 1 ובוחרים אם הביטוי נהנה מאחת החסינויות המוחלטות (פרסומים מותרים) הקבועות בסעיף
2 13 לחוק. אם נכנס הפרסום לד' אמות אחת החסינויות, דין התביעה להדחות. אם לא כן, אנו
3 עוברים לשלב הבא ובוחרים אם הפרסום מוגן על פי אמת המידה הקבועה בסעיף 14 לחוק על
4 שתי רגליה – אמת בפרסום ועניין ציבורי. אם הפרסום אינו נהנה מהגנה זו, יש להמשיך
5 ולבחון אם הפרסום מוגן בתום ליבו של המפרסם, בגדר אחת מהחלופות הקבועות בסעיף 15
6 לחוק במשולב עם חזקות תום הלב בסעיף 16. היה ונתברר כי הפרסום אינו נהנה מהגנת סעיף
7 14 או מהגנת סעיף 15, אז עוברים לשלב הרביעי של הסעדים". יחד עם זאת, הוסיף והבהיר
8 השופט עמית: "בחינת כל אחד מהשלבים לא נעשית באופן "סטירילי" במנותק מהשלבים
9 האחרים. יש יחסי גומלין בין השלבים השונים, והקו התוחם ביניהם איננו חד כפי שעשוי
10 להשתמע. כך, לדוגמה, עוצמת הביטוי הפוגע, עשויה להשליך על העניין הציבורי במסגרת
11 הגנת אמת דיברתי בסעיף 14 לחוק או בבחינת תום-הלב במסגרת סעיף 15 לחוק... בהשאלה
12 מתחומי משפט אחרים, ניתן לומר כי יש "מקבילית כוחות" בין השלבים השונים - ככל
13 שהביטוי או הפרסום הפוגע הוא עוצמתי יותר, כך יידרש יותר בשלב ההגנות הקבועות
14 בסעיפים 14-15 לחוק, ולהיפך".
- 15 25. אם כן, קיימים שני יסודות מצטברים הנדרשים לגיבוש עולת לשון הרע: עשיית פרסום,
16 והיותו של הפרסום בעל פוטנציאל פגיעה בשמו ובכבודו של האדם, להפכו למטרת שנאה, בוז
17 ולעג, לבזותו עקב התנהגות או מעשים המיוחסים לו, לפגוע במשרתו, בעסקו או מקצועו וכי'
18 כמצוין בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע.
- 19 26. הגדרתו של מרכיב הפרסום, בהתאם ללשון החוק בסעיף 2(א) "וכל אמצעי אחר", מהווה
20 רשימה פתוחה ורחבה בכדי לכלול פרסום בכל צורה שהיא, ובהתאמה לכך, גם בטכנולוגית
21 המחשבים ובפלטפורמת שנות כגון: וואטסאפ הנהנה מחשיפה גבוהה בפני חברי הקבוצה.
22 משכך, הפרסום נשוא התביעה עונה על הגדרת "פרסום" שבחוק איסור לשון הרע.
- 23 **האם הפרסום עולה כדי לשון הרע?**
- 24 27. עתה אעבור ליסוד השני של העוולה – האם הפרסום שהיה מהווה לשון הרע האסור על-פי
25 החוק.
- 26 28. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע קובע, בין היתר, כי לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול:
27 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או
28 ללעג מצדם;

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

- 1 לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחדים לו ;
2 לפגוע באדם במשרתו, אם במשרה ציבורית ואם במשרה אחרת,
3 בעסקו, במשלח ידו או במקצועו ;
4
- 5 29. בית המשפט העליון נדרש לפרשנות החלופות הנ"ל בע"א 1104/00 אפל נ' נ. חסון
6 (10.01.2002) וקבע: "הגדרה בסעיף 1 הנ"ל מורכבת אפוא מארבע חלופות: החלופה
7 הראשונה היא מעין חלופת-סל רחבת היקף. יש בה כדי לתאר את מהותה של לשון הרע
8 כפרסום העלול לפגוע בשמו הטוב של אדם בעיני אחרים ולפגום בהערכתו בעיני הבריות...
9 שלוש החלופות הנוותרות מהוות מקרים קונקרטיים יותר של לשון הרע. בכל ארבע החלופות
10 אין הכרח להוכיח קיומו של נזק, ועל כך מצביע הביטוי "עלול". ודוק, ההגדרה בסעיף 1
11 לחוק אינה מתנה קיומה של לשון הרע באי-אמיתות הפרסום. לפיכך עשוי פרסום להיות
12 אמת, ובכל זאת להיחשב לשון הרע (אם כי לא תוטל בגינו אחריות, אם תוכח אחת מן ההגנות
13 הקבועות בחוק)".
- 14 30. בנידון דנן, אדרש לבחינה של השאלה האם ההתכתבות בוואטסאפ עולה בכדי עוולת לשון
15 הרע תוך חלוקת הדברים שרשם הנתבע לשלוש קבוצות:
16 קבוצה א' - קללות "חפש מי אזיין אותך";
17 קבוצה ב' - איומים "תיזהר שאני לא יבוא אלייך לגן ילדים", "אני אכניס אותך לארגז חול";
18 קבוצה ג' - גנאי "נוכל";
- 19 31. אתחיל בקבוצה א', ואומר כי בשורה של פסקי דין נקבע כי קללות וגידופים אינם בהכרח
20 לשון הרע. כך למשל נקבע בפסיקה כי הביטויים "זונה", "משוגעת" ו"אני אשתין עלייך",
21 נאמרו בנסיבות שאינן בגדר לשון הרע. בפסקי דין אחרים אימץ בית המשפט את דבריו של
22 המלומד אורי שנהר בספרו דיני לשון הרע (תשנ"ז), לפיהם "קללות וגידופים מהווים לצערנו
23 חלק מהחיים החברתיים במדינה, ולפיכך קיים חשש שהכרה שיפוטית גורפת בגידופים כלשון
24 הרע, תביא להצפת בתי המשפט בתביעות שזו עילתן...ככל שהשימוש בגידופים שכיח יותר,
25 כך נעשית פגיעתו לקשה פחות, עד כדי אמירת גידופים מסוימים בנסיבות מסוימות, לא
26 תגרום עוד לפגיעה ממשית" (ראו: ת"א (פ"ת) 7233-10-15 חופית פרץ עצמון נ' זהבית ביטון
27 (19.11.2017) והאסמכתאות המצוטטות שם). בת"א 16294/04 גולדרינג נ' תמרי
28 (19.11.2009) נקבע כי: "על בית המשפט לבחון היטב את ההקשר והנסיבות שבהם נאמרו
29 הדברים ואם יתברר שאלה נאמרו בעידנא דריתחא הנטייה תהיה שלא לראות בדברים
30 משום לשון הרע, שכן, לדברים הנאמרים בשעת כעס וחימה אין השפעה על הבריות

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

והנוכחים מבינים כי אכן נאמרים הדברים כשהתפרצות רגשות זעם על רקע סכסוך כזה או אחר".

32. יש לזכור כי הדעה הרווחת בנוגע למבחן שיש להחיל בקביעת לשון הרע הוא המבחן אובייקטיבי, קרי, אין לבדוק כיצד חש האדם אליו הופנו הקללות או הגידופים אלא כיצד החברה רואה את מה שנאמר, כיצד הפרסום נתפס בעיני הציבור בכללותו, מבחן האדם הסביר (ראו: רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, פסקה 24 לפסק דינו של השופט ריבלין (12.11.2006)).

33. ניתן לומר בהקשרים מסוימים, המדיה והאינטרנט יוצרים מעטפת המאגדת ערכים של תתי תרבויות ליחידה אחת, לפיכך יש צד לומר כיון שעוולת לשון הרע לא 'מככבת' בזירה הקלאסית אלא במרחב המדיה לה אוטונומיה של כללים חברתיים ונורמות התנהגותיות ייחודיים, אשר בן היתר מתבטא "ביד קלה על מקלדת", תתכן השפעה על הגדרת לשון הרע, וכנגזרת מכך על האיזון הנדרש בין הזכויות.

34. הדברים הנ"ל יפים לעניינינו. בניסיון לסווג את האווירה והתנהלות השיח בקבוצת הוואטסאפ "מתווכים נהריה", ניתן להבחין כי שאר חברי הפורום הגיבו באופן המוקיע את השיח בין הנתבע לתובע, והבעת שאט נפש משימוש במילים גסות תוך ניסיון להרגיע את ההתלהמות. תגובתם זו מעידה כי מדובר בהתכתבות חריגה שאינה תואמת לאווירה השכיחה בפורום.

35. יחד עם זאת ובסוגיה בה עסקינן, מצאתי לאמץ את הגישה הרווחת בפסיקה, לפיה קללות וגידופים אינם מהווים לשון הרע, שכן למרבה הצער, מדובר בנורמה חברתית שכיחה, וביתר שאת בפלטפורמת התקשורת הדיגיטלית בוואטסאפ. לו האדם הסביר היה מתייחס לקללות ולגידופים כאל עובדות ייתכן וניתן יהיה לומר שמדובר בלשון הרע. אולם, פעמים רבות קללות וגידופים נאמרים במצב של עידנא דריתחא - מתוך כעס רגעי.

36. לאור האמור, בחנתי את טענת הנתבע לפיה דבריו נכתבו בעידנא דריתחא, וניתן להבחין כי לאחר הודעת התובע – "אל תגיב להודעה שלי!!! רק לחברים מותרת התגובה. ואתה לא!!!!" אשר נכתבה בשעה 12:07, הנתבע הגיב בגידופים וקללות כדקה לאחר מכן, וההשתלחות בתובע לא נמשכה אלא למשך דקה או לכל היותר שתי דקות, בין 12:08 ל-12:09, כפי שמופיע בשעון הסמוך לכל הודעה בקבוצת הוואטסאפ בצילום המסך. הזמן המועט אכן יכול להעיד על עידנא דריתחא, על כעס בעקבות הודעה הראשונה של התובע. כעס ששכח לאחר זמן מועט. על כן השימוש במונחי הגידוף בנסיבות המתוארות מהווה תגובה בעידנא דריתחא ואין לראות בו כלשון הרע.

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

37. לפיכך אני סבור, כי התבטאויות אלה של הנתבע, מכוערות ולא ראויות ככל שיהיו, אינן עולות
כדי לשון הרע וזאת הן משיקולי מדיניות משפטית והן בנסיבות בהן נאמרו.
38. בנוגע להתכתבות המסווגת **קבוצה ב'** - איומים, אשר נכתבו בזו הלשון **"תיזהר שאני לא
אבוא אליך לגן הילדים"**, **"אני אכניס אותך לארגז חול"**, הקונוטציה הנשמעת מאיומים הנ"ל
הינה החשש שהנתבע ינקוט בפעולה שתוביל לפגיעה פיזית בתובע.
39. כיוון שתביעה זו הוגשה בגין הפרת חוק איסור לשון הרע, וזאת לאור העובדה שהוגשה תלונה
בגין עבירת האיומים, ובשים לב לפסיקה הנזכרת לעיל והמבחנים של הפסיקה, לא מצאתי
בנסיבות העניין לקבוע כי מדובר בפרסום המהווה לשון הרע, חרף חומרת הדברים.
40. בנוגע להתכתבות המסווגת **קבוצה ג'** - "נוכל", טוען התובע כי הדבר נועד לפגוע במשרתו
תוך הפרה של סעיף 1(3) לחוק איסור לשון הרע. בסיס הטענה עליה נשען הנתבע בגינה הוא
כתב כלפי התובע את מילת הגנאי "נוכל" היא העובדה שהתובע הציג בפני עמיתיו מספר
נכסים בבלעדיות המצוינים בסעיף 21 לכתב ההגנה. הצגת הנכסים בבלעדיות אינה מוכחשת
מצד התובע, טענת התובע בדבר הבלעדיות מגובה בתצהירים של בעלי הנכסים המאשרים כי
נתנו את הסכמתם לבלעדיות לזכות התובע. מנגד הנתבע הציג צילומי התכתבויות ועדויות
הסותרות לכאורה את התצהירים של בעלי הנכסים שהגיש התובע.
41. במבחן האדם הסביר, מילת הגנאי "נוכל" נכתבה בצמוד לקללה "חפש מי אזיין אותך..."
כחלק מהמשך של הקללה. המילה "נוכל" אינה עומדת בפני עצמה, ובפרט שההתכתבות
הבוטה נמשכה וירדה לפסים של איומים ללא אזכור נוסף של מילת הגנאי "נוכל". יחד עם
זאת, העובדה כי מדובר באזכור חד פעמי של המילה "נוכל" אינה מקלה מחומרת
הסיטואציה. בנסיבות העניין ולאחר שמיעת עדותו של הנתבע לא התרשמתי כי הכינוי "נוכל"
באותו משפט שכלל קללות, דומה במהותו לכל קללה אחרת.
42. זאת ועוד, קיים מבחן נוסף, מבחן עזר לבחינת השאלה שהוצגה לעיל – מבחן אמיתות
הדברים: אין חובה שהדברים שנאמרו יהיו נכונים ומדויקים, אלא יש לבחון האם ביכולתם
ליצור תדמית שלילית על אדם. בהיבט של המבחן האובייקטיבי פרסום מילת הגנאי "נוכל"
בפורום מקצועי המונה כ- 60 מתווכים, במסגרת ויכוח מתלהט **יוצר לתובע** תדמית שלילית
ופוגע בשמו הטוב ובכבודו של התובע בקרב עמיתיו למקצוע דבר שעלול להסב נזק במשלח
ידו ולהוביל לחוסר שיתוף פעולה מקצועי מצד עמיתיו.
43. יש לזכור כי שמו הטוב של אדם הינו אחד הערכים החשובים, וככזה יש להגן עליו ולקדשו.
קל לקלקל שם טוב בהבל פה או מילה מיותרת. קשה עד בלתי אפשרי כמעט לתקן רושם

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

- 1 שנוצר במקרים של פגיעה בשם טוב. יש לשקול הנסיבות של כל מקרה לגופו ולנהוג משנה
2 זהירות באדם הנושא בעלבון הלבנת פניו ברבים ופגיעה בשמו הטוב. במצב כזה יש לבחון את
3 גבולות חופש הביטוי אל מול ערכי כבוד האדם שנפגעו, כאשר אין זה ברור מאליו כי חופש
4 הביטוי הינו בלתי מוגבל, אף בחברה ליברלית ודמוקרטית ולא ניתן בשם חופש הביטוי לומר
5 דברים פוגעים שאינם אמת.
- 6 44. לא מצאתי בנסיבות העניין לתת לגיטימציה לאמירה זו של "נוכל" גם אם נאמרה ב"עידנא
7 דריתחא". בשונה מהקללות, התרשמתי מעדות הצדדים כי השימוש במילה "נוכל" מהווה
8 אמירה עובדתית הנוגעת לעבודתו של התובע ונועדה להטיל ספק ביושרו המקצועי של התובע
9 (כפי שאפרט בהמשך). אשר על כן, אני קובע כי הקשר הדברים והאופן בו נאמרה המילה
10 "נוכל", ומועד הפרסום ביחס לעסקאות שהתייחס אליהן הנתבע בהגנתו ושהיו לאחר
11 הפרסום, מביאים למסקנה שאמירה זו הנתבע להבדיל מהגידופים הינה בגדר פרסום המהווה
12 לשון הרע.

הגנת "אמת דיברתי"

- 13
- 14 45. כעת אעבור לשאלה השנייה – האם עומדות לנתבע ההגנות שבחוק. טוען הנתבע כי הביטויים
15 הפוגעים, ככל שיש, מוגנים לפי סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, באשר מדובר בפרסום אמת.
16 עוד טוען הנתבע כי קיים עניין ציבורי בפרסום, שכן נועד לתקן את הרושם המוטעה אשר יצר
17 התובע ושא מחוייב כמתווך במקרקעין לפעול באמינות ויושרה. טוען הנתבע כי הציבור זכאי
18 לדעת אודות התנהלותו של התובע.
- 19 46. סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע קובע כדלקמן: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא
20 זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל
21 בשל כך בלבד שלא הוכחה אמתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".
- 22 47. כדי להחיל את הגנת אמת הפרסום, על המפרסם (הנתבע), להוכיח קיומם של שני מרכיבים:
23 האחד, הפרסום היה האמת – אמת זו נקבעת על בסיס מכלול הראיות העומדות בפני בימ"ש;
24 והמרכיב השני, קיומו של עניין ציבורי בפרסום. בבחינת תחולת ההגנה הקבועה בסעיף 14
25 לחוק איסור לשון הרע על פרסום, לא נשקלים מניעיו של המפרסם. משכך, הגנה זו יכול ותחול
26 גם במקרים בהם הפרסום נעשה בחוסר תום לב ואף בזדון או בהתרשלות (ראו: ע"א 751/10
27 פלוני נגד ז"ר אילנה דיין-אורבך (8.2.2012)). בכל מקרה, אמיתות הפרסום נבחנת במבחן
28 אובייקטיבי ללא קשר לכוונת המפרסם, או לאופן בו הובנו הדברים על ידי קורא הפרסום.

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

48. באשר להוכחת אמת הפרסום, כפי שהוזכר לעיל, לטענת התובע במספר הזדמנויות התובע
הציג בפני עמיתיו מצג שווא כי ברשותו מספר נכסים בבלעדיות למרות שבפועל התובע לא
היה חתום בכתב על בלעדיות עם בעלי הנכסים אלא לתקופה קצרה בלבד. לטענת התובע,
התובע נדרש לפעול לפי הוראות חוק המתווכים במקרקעין ולנהוג בהגינות ויושר. על כן,
ובעקבות חוסר הגינות ונאמנות כלפי עמיתיו למקצוע, טוען התובע כי יש אמת בפרסום מילת
הגנאי "נוכל" בקבוצת הוואטאפ. כמו כן, לטענת התובע קיים עניין ציבורי ממשי בפרסום
ההודעה הנ"ל לאור התנהלותו של התובע העוסק לפרנסתו בתיווך שנים רבות.
49. את טענת "אמת דיברתי" ביסס התובע על-סמך תצהירו ועדותו של משה יעקוב, צילומי
הסכם בלעדיות, התכתבויות וואטסאפ ומודעת פרסום בלעדיות מטעם התובע.
50. מנגד, התובע הציג תצהירים של בעלי הנכסים המאשרים כי נתנו הסכמה בעל-פה לבלעדיות.
אותם מצהירים אשר התייצבו לדיון ההוכחות ונחקרו לא סתרו את גרסתם.
- כך העיד מר זאב דרפער (שורות 12-15 בעמ' 4 לפרוטוקול):
- ש: כאשר התובע פרסם בבלעדיות את הדירה בתאריכים 14.10, ו-7.10.18 לא
היה לתובע הסכם בלעדיות על מכירת הדירה?
ת: אני לא זוכר תאריכים, חברת רימקס נתתי לה בלעדיות לחצי שנה בלבד, זה לא
צלח אז העברתי את הדירה לדניאל ידידי. נתתי לו בלעדיות בעל-פה ובלחיצת
יד.
- וכך העידה הגב' עדי משה (שורות 5-8 בעמ' 6 לפרוטוקול):
- ש: בפועל הייתה לך התקשרות בלעדיות עם התובע בתאריך 13.5.18, סיימת את
ההתקשרות עם התובע, חתמת על בלעדיות עם משרד פרימיום בתאריך
23.8.18 וגם אישרת לתובע לפרסם במקביל?
ת: כן. אישרתי לו בעל-פה. אנחנו חברים טובים ואישרתי לו בעל פה.
51. כמו כן, התובע העיד כי הוא מכיר את הוראות חוק המתווכים וכי לטעמו אינו רואה פסול
בקבלת בלעדיות בניגוד לחוק כל עוד ישנה הסכמה בעל פה מצד בעל הנכס.
- וכך העיד התובע (שורות 4-5 בעמ' 8 לפרוטוקול):
- ש. אתה בדרך כלל מפרסם דירות בבלעדיות כשאלן לך בלעדיות?

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

- 1 ת. אני מפרסם רק בהסכמתם וידיעתם המלאה של הלקוחות.
- 2 התובע הוסיף בעניין זה (שורות 4-7 בעמ' 9 לפרוטוקול):
- 3 ש. אני מפנה אותך לסעיף 10 לתצהירך האם לפרסם דירה בבלעדיות או כשיש
- 4 למשרד אחר בלעדיות האם זה מעיד על יושרה והגינות?
- 5 ת. אני עובד ביושרה, ובהגינות ובהתאם לגילי, אני לא יכול להתמודד עם הגילאים
- 6 הצעירים של המתווכים הצעירים. היושרה והאמינות שלי זה השם שלי. אני עובד
- 7 קשה מאוד לפרנסתי.
- 8 ובהמשך עדותו אמר התובע את הדברים הבאים (שורות 30-31 בעמ' 9 לפרוטוקול; שורות 1-
- 9 12 בעמ' 10 לפרוטוקול):
- 10 ש: אני מפנה אותך לסעיף 9(ב) לחוק התיווך האם ידוע לך סעיף זה?
- 11 ת: אני מכיר את הסעיף לאחר שקראתי והקראתי אותו.
- 12 ש: לאחר שראית את הסעיף הזה עכשיו, האם עדיין לחתום על הסכם בלעדיות ללא
- 13 הסכם בלעדיות בכתב זה בסדר מבחינתך?
- 14 ת: כל עוד המוכרים אומרים לך פעל פה או בכתב, או בלחיצת יד, או בכל הסכם,
- 15 הם אומרים שהם בעלי הדירה ואני המתווך שלהם, מבחינתנו זה בסדר. הכל
- 16 נעשה בהסכמתם ובידיעתם המלאה של שלושת הבעלי הדירות.
- 17 ש: החוק הוא חוק ואתה עושה כבשלך?
- 18 ת: חוק המתווכים כמו שמדבר על זה שצריך להיות מורכב משני מסמכים נפרדים.
- 19 המחוקק כותב את זה שזה נספח נוסף, זה כדי לעגן את תקופת הבלעדיות,
- 20 שאפשרית רק לחצי שנה. בעלי הדירות רשאים לעשות עם הדירות שלהם מה
- 21 שהם רוצים. לא כל הדירות בישראל בין המתווכים לבין הדירות יש היכרות
- 22 וידידות וחברות. במקרה דנן יש לנו עסק עם חבר ילדות שסומך עליי בעיניים
- 23 עצומות, עם שכנים שלי.
- 24 52. בסיכום העדויות, ומבלי להידרש לשאלה אם התובע פעל או לא פעל בניגוד לחוק המתווכים
- 25 ואף אם אניח שהוא לא פעל במדויק לפי הוראות חוק המתווכים, ולאור מועד הפרסום ביחס
- 26 למועד העסקאות הנטענות בכתב ההגנה ושאר הנסיבות לרבות דברי העד מטעם הנתבע
- 27 כשנשאל האם התובע לא פעל כמו שצריך, והשיב "אני לא אומר שהוא לא בסדר ..." (שורות

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

29-31 בעמ' 11 לפרוטוקול), הרי אין בכך להפוך את השימוש במונח "נוכל", המייחס לתובע
תכונות אופי שליליות, לאמת כנדרש בהגנת "אמת דיברתי". ויודגש: הנתבע לא פרסם כי
התובע פועל בניגוד לחובות המוטלות עליו לפי חוק המתווכים. הנתבע פרסם כי התובע הנו
"נוכל". מדובר בדברים המתייחסים לגופו של אדם ולא לגופם של דברים כנדרש. הדברים
פורסמו כעובדה ולא כהבעת דעה, ודי לעניין זה להפנות לעדותו של הנתבע בהקשר זה עת
העיד כדלקמן:

"אני לא סתם זרקתי את המילה נוכל, אמרתי את זה בגלל ההתנהלות שלו בקבוצה"
(שורות 23-24 בעמ' 12 לפרוטוקול)

"אבל על המילה נוכל התעקשתי עד הסוף" (שורות 27-28 בעמ' 12 לפרוטוקול)

בהמשך עדותו אמר הנתבע את הדברים הבאים (שורות 10-14 בעמ' 13 לפרוטוקול):

ש. אתה חושד שהוא נוכל?
ת. אני בטוח. אני אומר שכל ההתנהלות בקבוצת המתווכים שלו או בכלל בתחום
שאני הכרתי אותו, התנהלתי איתו בכיף. שיתופי פעולה וכיף, עוד ישבנו באגד
ושוחחנו על ההכנסות של שנינו. מאז 2017 כשהתפרסמו דברים לא נכונים ולא
תקינים, התחיל כל הבלגן, ונגרם נתק בינינו, היה סכסוך בינו לבין הבוס שלי.
היה פעם שהוא ניסה לקבל דמי תיווך כשלא מגיע לו.

53. זה המקום להוסיף, כי הנתבע לא הביא עדים מטעמו להוכחת טענתו ביחס לתובע שהוא
"נוכל" וזאת ללא הסבר משכנע והדבר נזקף לחובתו (ראה עדות הנתבע בשורות 24-30 בעמ'
13 לפרוטוקול; ועדותו בשורה 30 בעמ' 14 לפרוטוקול).

54. למעלה מן הדרוש אציין כי לטעמי לא מתקיים בנסיבות העניין אף התנאי השני הקבוע בסעיף
14 לחוק איסור לשון הרע - קיומו של אינטרס ציבורי בפרסום. לא השתכנעתי כי בפעולות
שנוקט התובע כמתווך יש כדי להטעות את הציבור.

55. משכך, אני קובע כי הנתבע לא הרים את נטל ההוכחה הדרוש להוכחת הגנת "אמת דיברתי"
בהתאם לסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

הגנת תום לב

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

56. הנתבע טוען לתחולת ההגנה הקבועה בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע, הקובע כי במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות המפורטות בסעיף, ביניהן: "6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת - הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה"
57. אמנם למושג "תום לב", בהקשרים שונים, אין משמעות אחידה, וכך גם בתוך סעיף 15 עצמו. אולם, ככלל, ניתן להתחשב לצורך בחינת תום הלב בהקשר זה במידת הסבירות שבפרסום, במידת אמונתו של המפרסם באמיתות הפרסום ובמידת הזהירות של המפרסם בבודקו את אמיתות הפרסום. תום הלב הנדרש בכל אחת מההגנות יתבטא, לפיכך, בדרישה לדרך התנהגות מסוימת ולמצב נפשי מסוים, אשר בהצטרפם לעשיית הפרסום בנסיבות הנדרשות בהגנה הספציפית, יצדיקו את הפגיעה בנפגע, לאור האינטרסים שלמענם נוצרה ההגנה (ראו: ת"א (חי') 23426-05-13 **ריכמן ואח' נ' רון** (14.02.2016)).
58. בענייננו כיוון שאין בהודעת התובע "**אבירים! אל תגיב לשום הודעה שלי! רק לחברים מותרת תגובה ואתה לא!**" קשר מוחשי למשמעות הביטוי "נוכל", לא ניתן לחיל את ההגנה לטובת הנתבע.
59. זאת ועוד, למשמע חקירתו הנגדית של הנתבע וההתרשמות הבלתי אמצעית ממנה, ומהדרך בה נקט במתן תשובותיו (ראה סעיף 52 לעיל), קשה לומר כי עומדת לו הגנת תום הלב. נראה כי תהום עמוקה פעורה בין הצדדים. מכאן התשובה כי לא תום לב ומילוי חובה חברתית ומוסרית עמדו נר לרגליו של הנתבע, אלא ניסיון ניגוח על חשבוננו של התובע.
60. כמו כן, ובשים לב לכלל נסיבות העניין, לרבות המועד בו בוצע הפרסום אל מול הפרסומים הנטענים של הדירות התובע, ספק בעיניי אם הפרסום בוצע בתום לב ובכלל מקרה הנתבע לא עמד בנטל המוטל עליו להוכחת הגנת תום הלב.
61. משכך, אני קובע כי הנתבע כשל להוכיח את תום לבו בהקשר של סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע.
- לסיכום

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

62. בשנים האחרונות הפכו הרשתות החברתיות לכלי מרכזי להעברת מידע, תקשורת ופרסום. דברים אלו מחייבים את המשתמשים ברשתות החברתיות לנקוט משנה זהירות ולהימנע מפרסום מכפיש, מעליב או פוגעני. קיים אינטרס ציבורי כי השיח הציבורי יהיה מכבד ומכובד, כי תישמרנה אמות מידה, ולו מינימליות, בכל הנוגע לגבולות השיח ותיאכף באופן קפדני כל חריגה מהן (להרחבה ראו דברי כב' השופטת סיגלית מצא בתא"מ (חי') 13361-12-18 אביעד זגה נ' נופר רבון (10.07.2019)). בענייננו, השימוש במילה "נוכל" נועד לפגוע בשמו של התובע. לא התרשמתי ולא השתכנעתי כי מדובר בפרסום ענייני אלא פוגעני. הפרסום עולה כדי לשון הרע האסור על פי החוק.

63. כמו כן, ובנסיבות העניין לא מצאתי כי הנתבע עמד בנטל ההוכחה המוטל עליו להוכחת טענות ההגנה של אמת בפרסום או הגנת תום הלב או כל הגנה אחרת.

טעמים

64. בסעיף 7א לחוק איסור לשון הרע נקבעו הסעדים להם זכאי נפגע מלשון הרע, ולהלן חלקו הרלוונטי לענייננו: (ב) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק (הסכום לא משוער); (ג) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק".

65. בית המשפט העליון התייחס, לא אחת, לשיעור הפיצויים שנפסקים למי שנפגע מפרסום לשון הרע, ולשיקולים אותם יש לקחת בחשבון בעת פסיקת הפיצויים, ויפים לעניין זה דבריו של כב' הנשיא ברק ברע"א 4740/00 אמר נ' יוסף, פ"ד נח (5), 510, 524 (2001), שם נקבע: "בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב והסבל שהיו מנת חלקו, ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיבידואלית. אין לקבוע "תעריפים". בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים. בדומה, התנהגותו של המזיק אף היא עשויה להשפיע על שיעור הנזק והערכתו. ... חומרת הפגיעה ברגשותיו של הניזוק ובשמו הטוב, נמדדת לעתים בחומרת מעשיו וביטוייו של המזיק. ודוק: אין בכך פיצוי עונשי. זהו נזק מוגבר המביא לפיצוי מוגבר (aggravated) בשל התנהגות המזיק. כך, למשל, מזיק היודע כי דבריו אינם אמת והעושה כל מאמץ בבית המשפט להוכיח את אמיתותם, עשוי לגרום להגברת נזקו של הניזוק, ובכך להגביר את הפיצוי לו הוא יהיה זכאי."

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

66. בנוסף נקבע בפסק הדין בעניין אמר הנ"ל כי הפיצוי בגין לשון הרע, נועד להשיג שלושה יעדים וכי לצורך כך אין להסתפק בפיצוי סמלי. עוד נקבע כי פיצויים בגין לשון הרע נועדו להעמיד את הנפגע באותו מצב שבו היה נתון לולא פרסום לשון הרע, וכדברי כב' הנשיא ברק: "הפיצוי התרופתי בגין לשון הרע נועד להשיג שלושה יעדים: לעודד את רוחו (consolation) של הניזוק שנפגעה בגין לשון הרע; לתקן (repair) את הנזק לשמו הטוב; למרק (to vindicate) את זכותו לשם הטוב שנפגעה בגין לשון הרע (ראו גטלי, שם, עמ' 201). לשם השגתן של מטרות תרופתיות אלה אין להסתפק בפיצוי סמלי. ... הפיצוי התרופתי נועד להעניק פיצוי מלא על הנזק שנגרם - לא פחות ולא יותר..."

67. כאמור כינוי הנתבע את התובע כנוכל מהווה לשון הרע המקים עילת תביעה שראוי לפסוק פיצוי בגינו וזאת על-פי ס' 7א(א) לחוק אשר אינו מצריך הוכחת נזק.

68. פרסום דבריו של הנתבע בקבוצת הוואטסאפ ותגובות חלק מחברי הקבוצה מלמד כי הפרסום היה פוגעני והיה בו כדי להכפיש ולגרום נזק לשמו של התובע. עם זאת, אין להתעלם מנסיבות הפרסום, ומכך שהתובע לא הוכיח כי הפרסום גרם לו נזק כלכלי. התובע לא הצביע על עסקאות שבוטלו או שלא יצאו לפועל בעקבות אותו פרסום.

וכך העיד התובע בחקירתו הנגדית בהקשר זה (שורות 20-9 בעמ' 7 לפרוטוקול):

ש. האם כתוצאה מחילופי הדברים והעסקאות, בוטלו עסקאות?

ת. אני חוויתי על בשרי מאז המקרה 'ירידה, ולא על פי מחקר מדעי, אך פרנסתי נפגעה קשות, השם שלי נפגע קשה, נהריה היא עיר קטנה, וזה אש בשדה קוצים. ירדו לי 50% מהכנסותי, אני בן אדם מבוגר שעובד קשה לפרנסתי, ברגע שכן אדם בא ומפיל עלי פצצה כזאת שאני נוכל, זו עיר קטנה וזה עובר מאוזן לאוזן וזה הרס לי את השם והפרנסה. לא נעשה שום נסיון ולא חצי נסיון של התנצלות מצידו של הנתבע, של סליחה, של הבעת חרטה, נפלט לי, התעצבנתי בזמן כעס כתבתי, אך זה היה רצף של שלוש הודעות מכוונות מתוך מטרה לרמוס את הכבוד שלי או להרוס לי את הפרנסה. הוא לא התנצל ובדיוק להיפך, הוא כתב מול העד שלו משה הוא כותב שהוא סולח. אני לא פגעתי בך.

ש. צילמת תדפיסי רוח והפסד או משהו שמאמת את הפסד הרוח שלך?

ת. לא.

בית משפט השלום בעכו

תא"מ 7224-10-18 זכאי נ' אדרי

- 1 69. כמו כן, יש להתחשב בעובדה כי הנתבע התנצל בפני המשטרה וכי התיק נסגר.
2 70. על כן, אין לפסוק נגד הנתבע סכומים שאין התאמה בניהם לנוק הנטען ולתפוצת הפרסום.
3 71. לאור האמור, ולאחר ששקלתי מכלול השיקולים הרלוונטיים לזכות ולחובה לרבות ההיבט
4 החינוכי-הרתעתי, אני קובע על דרך האומדנא פיצוי בסך 12,000 ₪, כאשר יש בסכום
5 המצטבר לדידי כדי לקיים את תכלית הפיצוי הכספי האמור בפסיקה.

6

7

8

סוף דבר :

- 9 72. אני מחייב את הנתבע לשלם לתובע פיצויים בגין לשון הרע בסכום כולל של 12,000 ₪.
10 73. כמו כן, אני מחייב את הנתבע לשלם לתובע הוצאות משפט בגין האגרות בסך 1,875 ₪ ושכר
11 טרחת עו"ד בסך כולל של 3,000 ₪.

- 12 74. הסכומים הנ"ל ישולמו תוך 30 יום מיום קבלת פסק הדין, שאם לא יישאו הסכומים הפרשי
13 הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

- 14 75. המזכירות תמציא פסק הדין לב"כ הצדדים.

15

16

17

18 ניתן היום, ג' כסלו תש"פ, 01 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.

19

ראמי נאסר, רשם בכיר

20

21

22

23